

Kuntoutussuunnitelma nuorilla

Koulutus, ammatti ja hoito

Tiina Suomela-Markkanen

Asiantuntijalääkäri, Kela

16.2.2016

Arjen elämää, joka päättyi varhain

- 17v, opiskelemassa ammattiin 2. vuotta
- Vaikeuksia opiskeluissa ja koulunkäynnissä
- Pelaa joukkueessa
- Pelaaminen ja joukkue hyvin tärkeää
- Uutena vaikeuksia säännöllisissä harjoituksissa
- Erotettu joukkueesta
- Univaikeuksia, ahdistunut
- Usean pth lääkärin vo:lla univaikeuksien vuoksi
- Ei hoitoa, ei lääkitystä
- Itsemurha, käveli ajoneuvon alle.

Arjen elämää – ja vaikeuksia

- 22v, aina vaikeuksia opiskeluissa, alisuoriutunut. Harrastaa. Perhe tukee.
- Keskittymis-, tarkkaavuus-, käytös-, toiminnanohjaus- ja kaverivaikeuksia, impulsiivisuus, masennus, ahdistuneisuus, pitkät ohjeet ”menevät ohi”.
- Perusluonteeltaan iloinen, hyväsydäminen, avulias, avoin, vilkas.
- Ammattiopinnot tsemppattuna, osin toiminnallisesti korvaten.
- Asuu itsenäisesti, työssä käy.
- Ahdistunut unihäiriöitä, masennusta, välillä ylikierroksilla, hermostunut, työ ei suju, rahavaikeuksia, itsetuhoajatuksia.
- Päivystys, lyhyt unilääkitys, ”ei kuulu päivystykseen”, SVA työssä hylätty.
- Tth= omalääkäri, ei aikaa, lomalla kuukauden, ei sijaista.
- Ylilääkärille toteaa ”on lääkäripulaa”.
- Voi huonosti → depressiohoitajalle, jolle pääsee, koska ylilääkärin ohjaus.
- Haastattelu, selvityksiä, ohjausta → omalääkärille, nuorella ADHD epäily.
- Omalääkäri 2kk jälkeen: ” en ymmärrä näistä”. Ei lähetettä eteenpäin.
- Yksityislääkärille vanhemman tuella. Selvitykset, ohjaus, lääkitys

Varhaisvaihe

- Usein nuori on tullut pitkän polun vaikeuksiensa kanssa ennen kuntoutukseen tuloa.
- Kuntoutuksen ja hoidon pariin ei aina herkästi lähdetä.
- Kun nuori sinne tulee, on tärkeää pohtia tukitoimia yhdessä.

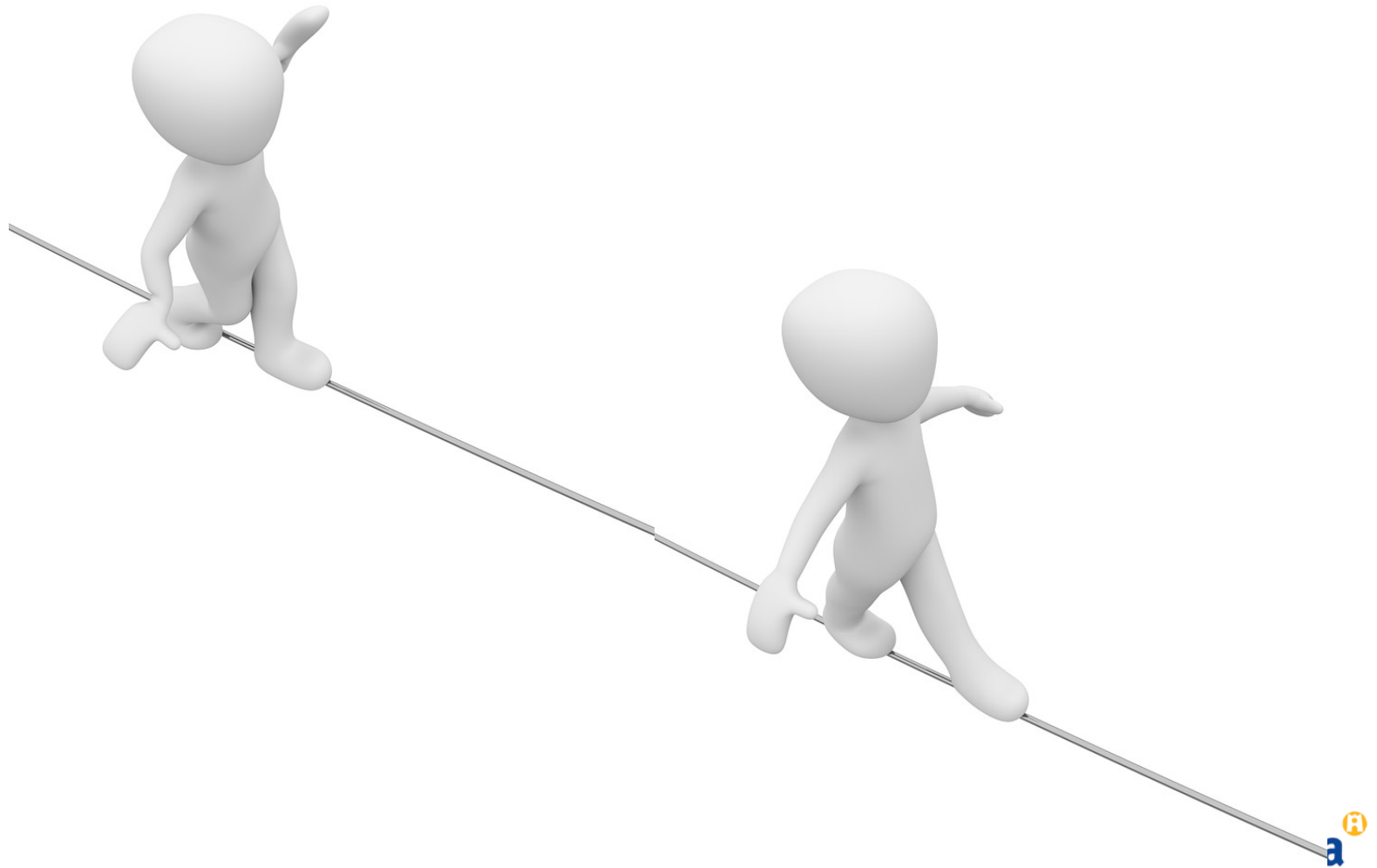
Nuoret haluavat olla samanlaisia kuin muut

- Nuori ei sairastuessaan pelkää eniten kuolemaa, vaan sitä, että hänestä tulee erilainen kuin muut
- Tapaan paljon nuoria, jotka ovat menettäneet luottamuksen kaikkiin aikuisiin. Yritän palauttaa sen, sillä ilman sitä toista ei voi auttaa.
- Sosiaalisista vaikeuksista kärsivät nuoret ovat heikkolahjaisia tai heillä on autismikirjon häiriöitä tai kielenkehityksen erityisvaikeuksia.
- He näyttävät ulkoisesti normaaleilta ja pärjääviltä, mutta heillä on vaikeuksia ymmärtää monimutkaisempaa tai -ulotteisempaa kommunikaatiota.

Elina Hermansson
Kela|Fpa[®]

- Hermanson kantaa huolta nuorista, jotka keskeyttävät ammattiopintonsa peruskoulun jälkeen. Hän arvioi, että heidän joukossaan samoin kuin etsivän nuorisotyön haaviin jäävissä nuorissa on neuropsykiatrisesti sairaita, jotka tarvitsisivat lääkärin arvion tilastaan.
- Nuoren koulunkäynti saattaa katketa siksi, että oppiminen vain on ylivoimaisen vaikeaa ja jatkuvasti saatu huono palaute lannistaa. Tällainen nuori käyttäytyy omasta mielestään täysin järkevästi vetäytymällä koulusta, sillä kukaan ei halua laittaa kättään kuumalle hellalle toistuvasti.
- Elina Hermanson
- <http://lapsenmaailma.fi/teemat/terveys/tarkeinta-on-olla-mukava/>

Nuorissa on tulevaisuus. Millaisen haluamme?

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326

- Kunta vastaa potilaan lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden.
- Edellyttää terveys- ja hoitosuunnitelmaa
- Potilas on aktiivisesti mukana hoitonsa ja tavoitteiden suunnittelussa.

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326

- kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus;
- potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi;
- kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuuksia;
- toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet;
- apuvälinepalvelut;
- sopeutumisvalmennus;
- 1–6 kohdassa tarkoitetuista tarpeellisista toimenpiteistä koostuvat kuntoutusjaksot laitos- tai avohoidossa.
- SHP ohjeita

PPSHP VIRTA -hanke 2011-13.

- Nuoren syrjäytyminen tulisi tunnistaa ja huomioida sairauden hoidossa ja kuntoutuksessa.
- Asiakkaan heikentynyt työ- ja toimintakyky jää tunnistamatta, minkä vuoksi kuntoutuksen ja palvelujen piiriin pääsy jää toteutumatta ja usein näyttäytyy oman terveyden/sairaushoidon laiminlyömisinä
- OYS VIRTA -osahanke kehitti kannustavaa ja tukevaa toimintamallia Esh piirissä oleville 15-29 v nuorille.
- Tunnistaminen ja ohjaaminen hoitavalta lääkäriltä,.
- Pienryhmä, jossa yksilö- ja ryhmätoimintaa.
- Jatkohankkeena verkostoyhteistyön kehittäminen. Esh ja Pth yhteistyötä asiakkaan kuntoutustavoitteiden saavuttamiseksi, 17–40-vuotiaille. Seminaari 12/16

Virta PPSHP OYS

"Olen nyt varmempi ihmisten kanssa"

"Itseluottamus kasvanut"

"Uudenlaista sisältöä elämään"

"Uusia ihmisiä, kavereita"

"Turvaa ja apua"

"Virastoissa asiointi helpompaa, muutenkin olen rohkaistunut hoitamaan omia asioita"

"Rohkeutta liikkua kodin ulkopuolella, kotoa lähteminen helpottunut"

"Tulevaisuuden suunnitelmiin tullut realismia"

"Tietoa mahdollisuuksista ja oikeuksista"

"Lisää motivaatiota ja virtaa omien unelmien toteuttamiseen"

"Opiskelupaikka löytynyt, opiskelu jatkunut. Ilman ryhmää olisin varmaan keskeyttänyt"

"Erilaisia näkökulmia ja näkemyksiä elämään"

"Hyviä neuvoja, apua ja ohjausta asioiden hoitoon"

"Vertaistukea"

"Kannustavia asioita, toimintaa"

"Itsetunto vahvistunut"

"TOIVOA"

"Erilaisia hyviä polkuja miten edetä eteenpäin"

"Positiivista asennetta"

"Muutosta parempaan"

Hyvinvointi on toimintakykyä ja osallisuutta

STM tulevaisuuskaatsaus 2014

- Digitalisaation avulla kohti tehokkaita palveluita ja rakenteellisia uudistuksia.
- Luo ihmisille paremman mahdollisuuden osallistua omien palvelujensa ja hoitonsa toteutukseen, seuraamiseen ja päätöksentekoon.

- Nuorten koulutus-, työllisyys- sekä sosiaali- ja terveystalveluiden tulee muodostaa eheä kokonaisuus. Siten voidaan tehokkaasti estää syrjäytymisvaarassa olevien nuorten putoaminen koulutuksesta ja työstä.
- Opiskelijoiden terveydenhuolto ja työterveyshuolto tukevat osaltaan työuran alkua ja työkykyä.
- Tarvitaan uusia palvelumuotoja, joita asukkaat voivat käyttää lähellä ja itselleen sopivana ajankohtana. Suunnittelua ja käyttöönottoa edistetään yhteistyössä palveluiden käyttäjien kanssa (uudet teknologiat, omahoidon ja elämänhallinnan tuki).
- https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116799/URN_ISBN_978-952-00-3522-8.pdf?sequence=1

Kuntoutuksen suunnittelu lapsella ja nuorella

- Hänen mielipidettään arvostetaan, hän tulee kuulluksi ja että hän saa vahvistusta itsetunnolleen ja itseluottamukselleen
- Kuntoutukselle on asetettava realistiset, konkreettiset sekä mitattavat lähi- ja pitkän ajan tavoitteet yhdessä lapsen /nuoren/ perheen kanssa ja kaikkien osapuolien tulee sitoutua niihin.
- Kuntoutuksen tulee aina nivoutua lapsen arjen ympäristöihin, kotiin/päiväkotiin/kouluun.
- Helena Mäenpää, HUS

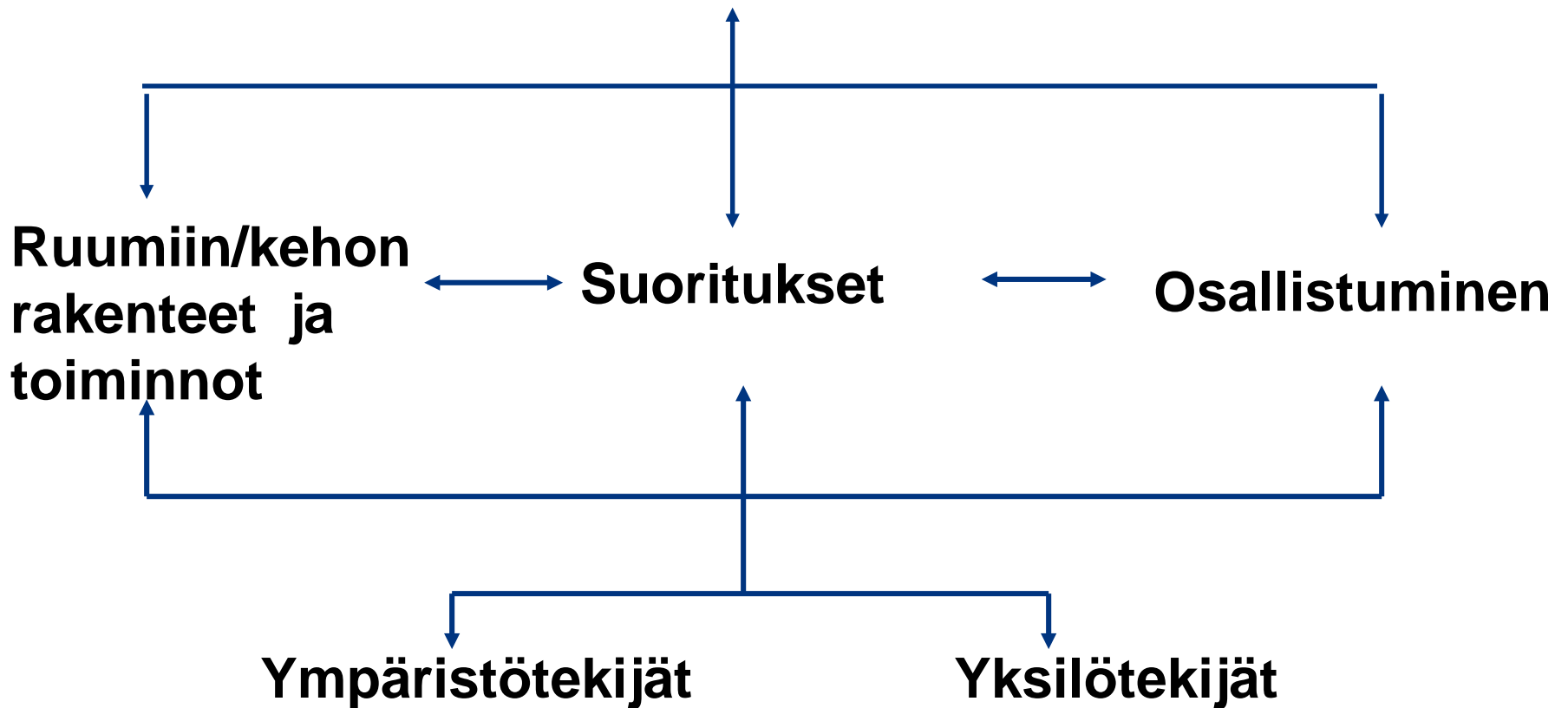
Käypä hoito

- Käypä hoito –suosituksissa näyttöön perustuvaa tietoa kuntoutustoimista
- Esitystapa suosituksissa vaihteleva
- Ei ns. keittokirjaohjetta kuntoutustoimenpiteistä.

- Esim. ADHD, aivovammat, Astma, Masennus, Downin oireyhtymä, epävakaa persoonallisuus, huumeongelma, kaksisuuntainen mielialahäiriö, kielellinen erityisvaikeus, kipu, MS, nivelreuma, selkäydinvamma, jne.
- Tarve Autismin kirjon häiriöiden käypä hoito -suositukselle

ICF-luokituksen osa-alueiden vuorovaikutussuhteet

Lääketieteellinen terveydentila

ICF Arviointilomake

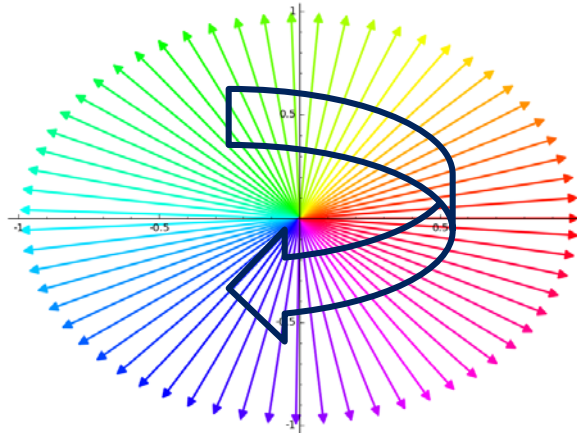

**Toimintakyvyn,
kuntoutustarpeen
arviointi, tavoitteen
määrittely
Kuntoutujan ja
ammattilaisten
näkökulma**

ICF Toimintakykyprofiili

**Palautteet
Kuntoutujan arvio
Tilannearvio**

**Tavoitteiden ja
toimenpiteiden yhteys,
vaikutusseuranta
Toteutuksen työnjako
Kuntoutujan,
lähitoimijoiden
toiminta, kuuleminen,
ohjaus puolin ja toisin**

ICF Seurantalomake

**Toimenpiteet
Yhteistyö
Oma Elämä**

ICF Interventio-taulukko

Kasper 16 v.

Kuntoutussuunnitelma tehty nuorisopsykiatrian poliklinikalla

Haettu kuntoutus: neuropsykologinen kuntoutus 40x/v.

Tavoite: opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen lisäämiseksi

F33 Toistuvan masennuksen keskivaikea masennusjakso
Asperger-piirteet, puheenkehityksen erityisvaikeus

Ahdistuneisuutta, masentuneisuutta, joka nyt vähentynyt, jännittyneisyyttä, tarkkaavaisuus- ja keskittymisvaikeus, motorista yliaktiivisuutta, kasvonilmeiden tulkinnassa vaikeutta, välttelee katsekontaktia, hyvä kognitiivinen kapasiteetti, suoriutuminen hyvä-heikko, kielellinen työmuisti kapea, kielellinen kuvailu vaikeaa

Sosiaalisissa tilanteissa vetäytyvä, suoriutuminen ryhmä-, muutos- ja uusissa tilanteissa vaikeaa

Oppiminen ja koulunkäynti vaikeaa, isossa ryhmässä oleminen ei onnistunut, runsaasti poissaoloja ja opintojen keskeyttäminen syksyllä, masennus- ja ahdistusoireet lisääntyivät> tilanne vakautunut

Toimiminen kodin ulkopuolella vähäistä

Nyt: ei varsinaisia kavereita, masennuslääkitys
Tausta: lasten neurologian seurannassa 4-v. -> puheterapia 4-7-v, psyk.pkl seurannassa 11-v. ->, toimintaterapia 12-13-v. opiskellut pienryhmässä, yksilöllistetty petussuunnitelma

Nyt: lukion keskeyttänyt
Tausta: Puheen kehitys ollut viiveistä, 3-v. puhumattomuutta, kuuntelemisen ja kontaktin oton vaikeutta, kouluvaikeuksia enenevästi 10-v., masennusoireiden vaikeutuminen 11-v.

ICF kuntoutuksessa

- Havaittava ja kirjattava vahvuudet ja rajoitteet, rakenne, toiminta, suoritukset, osallistuminen, ympäristötekijät, yksilötekijät
- Yksilö ja yhteiskunta ovat vuorovaikutuksessa
 - selvitettävä ongelmien taustalla olevat tekijät, jotta tehdään oikeita toimenpiteitä
 - Resurssiohjaus, moniammatillinen, monialainen, tiimityö, kumppanuustyö

ICF kuntoutuksessa

- Rajoitteiden ja rajoittavien tekijöiden lisäksi huomioidaan vahvuudet ja edistävät tekijät, jotka usein tukevat kuntoutumista.
- Toimintakyvyn rajoite voi olla (ICF) esim. liikkumisessa ja käsien käytössä, kommunikoinnissa, vuorovaikutuksessa, mielen toiminnissa, käyttäytymisessä, aistitoiminnissa, oppimisessa, tiedon soveltamisessa tai itsestä huolehtimisessa, tai rajoittavia tekijöitä voi olla ympäristössä.

ICD ja ICF kehittäminen kansainvälisenä yhteistyönä

<http://www.who.int/classifications/icd/revision/en/>

<https://www.icf-research-branch.org/icf-core-sets-projects2>

Tulossa: ADHD sekä Autismin kirjon häiriö Core set, 2017 (ensimmäinen versio 2016)

Järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus, asiantuntijakysely, asiakkaiden fokusryhmähaastattelut, kliininen tutkimus, konsensuskokous

Kuntoutuksen suunnittelu

- Kohtaaminen, arvostus, jokainen haluaa olla tärkeä ja tulla kuulluksi
- Kartoitus, tunnistaminen
- Mikä sujuu hyvin, mikä ei suju, mikä vaikuttaa siihen
- Tavoite, minkä haluan onnistua
- Moniammatillinen yhteistyö
- Verkostoituminen
- Mitä on omalla paikkakunnalla tarjolla, kuntoutusohjaus
- Sopiminen
 - mitä tehdään, ketkä tekevät
 - mitä tapahtuu arjessa, miten tuki on järjestetty
 - miten saa yhteyttä, koska seuraava kontrolli
- Oma elämä, osallistuminen ja kuntoutuminen

Varhaisvaihe

- Mitä tehdään ennen kuntoutustoimenpiteitä?
- Missä menee tuen/ kuntoutuksen raja?
- Miten tuettavat nuoret tunnistettaisiin aikaisemmin?
- Kenen tehtävä? (kaikkien)

Kelan lomakkeiden uudistuksesta

- Sisällöt on uudistettu, tietotekninen toteutus
- Kuntoutussuunnitelma – lomake ohjaa vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen suunnittelua
- B-lausunto ohjaa mm. ammatillisen kuntoutuksen ja kuntoutuspsykoterapian suunnittelua
- Kelan lomakkeiden uudistuksesta eli LLAUS – hankkeesta löytyy tietoa verkkosivuilta <http://www.kela.fi/laakaranlausuntojen-uudistaminen>
- [Yhteystiedot](#) Lääkäripuhelimiin.

Ammatillinen kuntoutus

- Kela.
- Kohderyhmänä ovat nuoret ja työelämään vakiintumattomat työikäiset henkilöt, joiden työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon henkilön kokonaistilanne.

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Mitä pitää selvittää tai tehdä, jotta potilas voi siirtyä työhön/opiskeluun, jatkaa työssä/opiskelussa tai palata työhön/opiskeluun.
- Ammatillisen kuntoutuksen konkreettiset tavoitteet, yhteistyössä potilaan kanssa.
- Ammatillisen kuntoutuksen suunnitelma, ehdotus kuntoutusmuodoksi ja aikatauluksi. Mitä kuntoutuksessa on tarpeen selvittää ja huomioida.

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Arvio ammatillisen kuntoutussuunnitelman soveltuvuudesta potilaan terveyden ja kokonaistilanteen kannalta.
 - voimavarat ja vahvuudet
 - sitoutuminen suunniteltuun kuntoutukseen
 - Ympäristön (työnantajan) valmius tukea kuntoutusta
 - terveydentilan ja suunnitelman välinen mahdollinen ristiriita.

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Sairauksien alkuvaihe, kehitys ja oireisto
- Diagnoosien perusteet, miten dg on tultu.
- Yhteenvedo aiemmista tutkimus- ja mittaustuloksista
- Aikaisempi hoito ja kuntoutus sekä vaikutus.
- Aiemmat oire- ja toimintakykymittaustulokset, moniammatillisen työryhmän tekemistä arvioista.
- Sairaalahoitajaksot, lyhyet sairauspoissaolot
- Keskeiset elämänvaiheet ja nykyinen elämäntilanne
- Lääkehoito, aikaisempi lääkehoito ja vaste hoidolle.
- Terveystilaan oleellisesti vaikuttavat elintavat ja -olosuhteet (potilaan/ omaisen antamat tiedot tulee erotella tutkimus- ja asiakirjatiedoista).

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Potilaan työ- tai opiskelukyvyn kannalta keskeisiä taustatekijöitä ja mistä tiedot on saatu, esim. sosiaalityöntekijän tekemä selvitys, kyselylomake
- Koulutus- ja työhistoria, esimerkiksi
 - Onko potilaalla koulutusta ja millaista?
 - Missä työtehtävissä on toiminut ja kuinka kauan?
- Nykyinen opiskelutilanne, esimerkiksi
 - Miten selviytyy nykyisessä opiskelussa?
 - Ovatko opinnot viivästyneet tai keskeytyneet? Miksi?

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Nykyiset oireet, havainnot terveydentilasta
- Esimerkiksi
 - liikkuminen, raajojen toiminta, nivelten liikelaajuudet, lihasvoimat
 - aistitoiminnot
 - muisti, orientaatio ja muut kognitiiviset toiminnot
 - psyykinen tila (esim. mieliala, todellisuudentaju)
 - kommunikointi ja käyttäytyminen vastaanottotilanteessa
 - sairaudentunto ja hoitomyöntyvyys.

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Potilaan nykyinen ammatti, työtehtävät, työnantajat
- Käyttääkö potilas apuvälineitä?
- Tarvitseeko toisen henkilön apua, ohjausta

- Johtopäätös: Onko toimintakyky heikentynyt sairauden/ vamman vuoksi
- Kokonaisarvio potilaan toimintakyvystä:
 - sairauden aiheuttamat rajoitteet ja käytännön ongelmat potilaan päivittäisessä elämässä sekä
 - toimintakyvyn vahvuudet ja asiat, joista potilas suoriutuu rajoituksista huolimatta.

Ammatillinen kuntoutussuunnitelma

- Arvio voidaanko toimintakykyä parantaa hoidolla ja kuntoutuksella?
- Arvio potilaan toimintakyvyn ennusteesta hoidon ja kuntoutuksen jälkeen.

Kuntoutuspsykoterapia

- Kuntoutussuunnitelma laaditaan asiakkaan hoidosta vastaavassa julkisen tai yksityisen terveydenhuollon yksikössä. Psykiatrian, lastenpsykiatrian tai nuorisopsykiatrian erikoislääkärin arvio
- Psykiatrisia potilaita hoitavissa julkisen terveydenhuollon yksiköissä erikoistuvien lääkäreiden lausunnot rinnastetaan näihin.
- Psykiatrisen lausunnon laatiminen edellyttää, että käyntejä psykiatrin luona on ollut vähintään kaksi.
- Vähintään 3kk asianmukainen hoito.

Kuntoutuspsykoterapia

- Diagnoosi(t) sekä selvitys mielenterveyden häiriön kehityksestä ja nykytilanteesta
- Kuvaus sairauden aiheuttamista työkyvyttömyysjaksoista, sairaalahoitovaiheista, lääkkeiden ja päihteiden käytöstä sekä muista sairauksista ja elämäntilanteen vaikeuksista
- Kuvaus tutkimushavainnoista ja käytettyjen toiminta- ja työkykymittausten tuloksista

Kuntoutuspsykoterapia

- Muiden hoito- ja kuntoutusmuotojen mahdollisuudet on käyty läpi ja selvitetty, miksi ne eivät ole riittäviä tai miksi ne eivät muutoin tule kysymykseen
- Selvitys kuntoutuspsykoterapian tavoitteesta, kestosta ja käyntikertojen määrästä vuodessa sekä suositellusta psykoterapiamuodosta
- Arvio kuntoutuspsykoterapian merkityksestä asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen osana

Kuntoutuspsykoterapia

- Psykiatrian erikoislääkärin suunnitelma siitä, kuinka kuntoutujan hoito jatkuu terapian aikana.
- Suositus 16 – 25-v nuoren omaiselle ohjauskäynneistä sekä perustelut.
- Terapeutin nimi yhteystietoineen
- Mahdollisten vanhempien ohjauskäyntien terapeutin nimi, jos hän on eri terapeutti kuin kuntoutujalla
- Miten yhteistyö psykiatrin tai muun hoitavan tahon, terapeutin ja kuntoutujan kanssa on suunniteltu.
- Hoitava psykiatri tai hoitovastuussa oleva julkisen terveydenhuollon yksikkö yhteystietoineen

Kuntoutuspsykoterapia

- Kela voi tarvittaessa pyytää lisäselvityksenä
 - tarkemman arvion hakijan psyykkisestä toimintakyvystä ja voimavaroista (esim. psykologi)
 - työterveyshuollon selvitys hakijan työn luonteesta ja sen asettamista vaatimuksista tai selvitystä ammatillisen kuntoutuksen mahdollisesta tarpeesta ja edellytyksistä

Kuntoutuspsykoterapia

- Terapiamuoto:
 - Yksilöterapia
 - Paripsykoterapia
 - Ryhmäpsykoterapia
 - Perheterapia
 - Musiikkiterapia
 - Kuvataideterapia

Harkinnanvarainen lääkinnällinen kuntoutus

- Esitä kokonaisarvio toimintakyvystä, esimerkiksi
 - henkilökohtaiset toiminnot (esim. liikkuminen, pukeutuminen, ruokailu, peseytyminen, wc:ssä käynti)
 - kodinhoito (esim. ruoanlaitto, siivous, vaatehuolto)
 - asioiden hoitaminen (esim. kauppaa-, posti-, pankkiasiat)
 - elämänhallinta (esim. uni- ja vuorokausirytmii, riippuvuuksien vaikutukset, käyttäytyminen)
 - osallistuminen arjen yhteisöllisiin toimintoihin ja tapahtumiin (esim. harrastukset, vuorovaikutustaidot, ihmissuhteet, sosiaalinen kanssakäyminen)
 - oppiminen ja/tai tiedon soveltaminen (esim. lukeminen, laskeminen, kirjoittaminen, tietoteknisten laitteiden käyttö, tarkkaavaisuus, ongelmien ratkaisukyky, muisti)
 - muu arjessa selviytyminen (esim. julkisten kulkuneuvojen käyttö, autolla ajaminen)

Kuntoutussuunnitelma

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

- Dg kuntoutustarpeen mukaisessa järjestyksessä
- Tiiviisti sairauden alkuvaihe, kehitys, oireisto, hoito
- Yksilö- ja ympäristötekijöiden (mm. opiskelu, työ, muu elämäntilanne, avustaja, apuvälineet, asenteet) vaikutus suoriutumiseen, osallistumiseen, kuntoutukseen.
- Aiemman kuntoutuksen tavoitteet ja vaikutukset

Kuntoutussuunnitelma

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

- Toimintakyvyn kuvaus: rajoitteet ja vahvuudet eri osa-alueilla, tutkimus- ja mittaustulokset ([Toimia](#))
 - ”Dynaaminen” toimintakyky in real life vs. kertamittaus
 - Kuinka pitkälle ajalle voidaan arvioida?
- Selvitys toimintakyvystä/ toiminnasta kotona, päivähoidossa, koulussa.

Kuntoutussuunnitelma

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

- Kuntoutujalle merkitykselliset konkreettiset, suoriutumista ja osallistumista tukevat tavoitteet ([GAS](#))
 - Huom! Tavoitteet ohjaavat toteutusta!
- Tarvittava kuntoutus perusteluineen
- Kuntoutuksen määrä, ajoitus, kesto, jaksotus, tiheys, tiivistäminen, vuorottelu toisen terapian kanssa.
 - Huom! Kokonaismäärä/vk ja /v
- Terapian toteutus arjen ympäristössä
- Tarve ohjata kuntoutumista tukevaan toimintaan

Kuntoutussuunnitelma

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

- Ohjaukseyntien määrä ja perustelut
- Perustelut omaisen/läheisen osallistumiselle yksilökuntoutuksen tai kurssiin kuntoutuslaitoksessa
- Tiedot mahdollisesta palveluntuottajasta
- Lyhyesti tiedot ammatillisen kuntoutuksen tarpeesta
- Muiden tahojen järjestämät palvelut ja yhteistyö
- Seurantasuunnitelma/–taho
- Yhteyshenkilö/-tiedot. Huom! Johon kuntoutuja, terapeutti, Kela, verkoston henkilö ottaa yhteyttä

Kuntoutussuunnitelma

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

- Koti-, arkiympäristö- ja verkostokäynneillä saadaan laajempaa näkemystä siitä, mikä toimintakyvyn osa-alue ja mitkä toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutussuhteet ovat kuntoutumiselle merkityksellisiä.

Videot vaativasta lääkinällisestä kuntoutuksesta

- http://www.kela.fi/tyoikaisille_vaativa-laakinnallinen-kuntoutus
- <https://youtu.be/YSyTdp6q0sU>

Hyvä kuntoutuskäytäntö

- Laki Kelan järjestämästä kuntoutuksesta velvoittaa Kelaa ja terveydenhuoltoa tekemään yhteistyötä hyvien kuntoutuskäytäntöjen kehittämiseksi
- Tekeillä selkäydinvammasta
- Alkamassa mielenterveyden häiriöistä

- SLNY suositus lapsen kuntoutuksesta www.SLNY.fi

Kela kehittää etäkuntoutuspalveluita

- Tavoitteena helpottaa kuntoutukseen pääsyä ja tuoda kuntoutuspalvelut lähemmäs ihmisten arkea. Avainsana on käyttäjälähtöisyys.
- Etäkuntoutuksella on mahdollista parantaa satavuutta.
- Tutkitaan vaikutuksia ja kustannuksia.
- Asteittain osaksi Kelan palveluita.
- Avoin haku. 15.3.2016 mennessä
- Jarkko Honkonen, Kela
- http://www.kela.fi/ajankohtaista-yhteistyokumppanit/-/asset_publisher/WQHcJ3JiaK7b/content/kela-kehittaa-etakuntoutuspalveluita?_101_INSTANCE_WQHcJ3JiaK7b_redirect=%2Fajankohtaista-yhteistyokumppanit

Oma väylä –hanke 3/2015 – 10/2017

- ADHD ja/tai Asperger nuorille
- Arkeen integroitu yksilö- ja ryhmä kuntoutusmalli, joka vahvistaa
 - opiskeluvälmiuksia ja työelämätaitoja
 - arjenhallintataitoja ja sosiaalisia taitoja
 - tulevaisuuden suunnitelmien selkeyttämistä
- Tuottaa tutkimustietoa

- Iiris Pelkonen, Kela

OPI-kurssi

- Ammatillista perustutkintoa suorittaville 16-25 v nuorille,
 - joilla on masennus- tai ahdistuneisuushäiriö
 - joiden opinnot uhkaavat pitkittyä tai keskeytyä
 - joilla on hankaluuksia sosiaalisissa ja/tai oppimistilanteissa
- Tavoitteena
 - Tukea opiskelusta selviytymistä
 - Tukea huolehtimaan omasta arjesta ja elämästä
 - Vahvistaa toimintakykyä, hyvinvointia, elämänhallintaa
 - Rohkaista ja tukea hoito- ja tukipalvelujen käyttöön
- Irja Kiisseli, Kela

OPI -kurssit

- Oppilaitoksen, kuntoutuksen toteuttajan sekä hoito- ja tukitahojen yhteistyötä nuoren hyväksi
- Oppilaitos tukee kuntoutuksen välijaksojen aikana opiskelijaa tavanomaiseen opetustoimintaan liittyvänä (eritysopetus, yhteistyö opiskelijahuollon kanssa)
- 13 ammattioppilaitosta/ palveluntuottajaa, 2 kurssia vuodessa /oppilaitos
- OPI-hanke 2010-2013 tulokset:
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/154438/Selosteita92.pdf?sequence=10>

Opiskeluvalmennus kirjallisuuskatsaus

- Kela tilasi selvityksen nuorten ja aikuisten opiskeluvaikeuksista ja niihin liittyvistä tukikeinoista.
- Toimintamodoista on saatu lupaavia tuloksia
- Tunnistettiin kohderyhmiä, jotka hyötyisivät uusista tukimuodoista koulutukseen hakeutumisessa ja siellä selviytymisessä.
- Nykyiset kuntoutusmallit eivät täysin vastaa opiskeluvaikeuksiin liittyviin tukitarpeisiin.
- Tarvetta kehittää lyhytkestoisempaa koulutusneuvontaa ja pidempikestoisia, intensiivisiä tukimalleja.
- http://www.kela.fi/documents/10180/751941/opiskeluvalmennus_valmis.pdf/b7cff6de-a1c1-4c5f-9f07-db98d03ab09b
- Johanna Korkeamäki, Helena Haikonen, Erja Poutiainen

Sopeutumisvalmennuskurssi, Kela

- Tavoitteena on edistää lapsen/ nuoren/ perheen valmiuksia toimia elinympäristössään sekä yhteiskunnassa mahdollisimman täysipainoisesti ja tasavertaisesti sairaudesta, oireyhtymästä tai vammasta huolimatta.
- Nuoria/ perheitä tuetaan löytämään arkea helpottavia ratkaisuja ja siirtämään kurssilta saatua tietoa, taitoja ja keinoja kuntoutujan ja perheen toimintaan. Perheellä on myös mahdollisuus yhdessä olemiseen ja ilon kokemiseen yhteisissä toiminnoissa.
- Kursseilla on erilaisia teemoja ja toimintaa kehitystaso ja tarpeet huomioiden.
- <http://www.kela.fi/kuntoutuspalvelut>

Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut nuorille

Marjaana Pajunen

Kuntoutus – ja sopeutumisvalmennuskurssit

- Nuori, joka tarvitsee tukea sairastumiseensa tai vammautumiseensa ja siihen liittyvään elämäntilanteeseen
- Kursseja eri sairausryhmille esim. MT, epilepsia, ADHD, Asperger, hengityssairaudet jne.

Yksilöllinen kuntoutusjakso

- Nuori, joka tarvitsee lääkinällistä kuntoutusta toimintakyvyn turvaamiseksi tai parantamiseksi
- Sairausryhmäkohtaiset linjat; aistivammat, neurologiset, tules ja reuma sekä yleislinja

Neuropsykologinen kuntoutus

- Nuori, joka on 16 vuotta täyttänyt, ja jolla on kehityksellisiä oppimisvaikeuksia tai aivovaurion jälkitila.
- Toteutetaan yksilö –tai ryhmämuotoisena

Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen palvelut nuorille

Marjaana Pajunen

Terapiat

- Nuori, jolla on sairaudesta tai vammasta aiheutuva haitta , ja josta aiheutuu yli vuoden kestävä kuntoutuksen tarve
- Nuori tarvitsee tukea toimintakykyynsä sekä arjesta selviytymiseen kuntoutuksen toimenpiteillä
- Toteutus: yksilö- tai ryhmäterapiana
- Terapiamuodot; esim. fysio,-allas-,ratsastus-, musiikki-, psyko- ja toimintaterapia

Moniammatillinen yksilökuntoutus

- Nuori, joka tarvitsee intensiivistä lääkinällistä kuntoutusta toimintakyvyn turvaamiseksi ja parantamiseksi, täydentää avoterapiaa
- Aistivammojen, yleis- ja neurologinen sekä tules –ja reumalinja

Kuntoutus – ja sopeutumisvalmennuskurssit

- Nuori, joka tarvitsee tukea fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen työopiskelu - ja toimintakyvyn parantamiseen tai säilyttämiseen

Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut nuorille

Marjaana Pajunen

Ammatillinen kuntoutus selvitys

- Nuorelle, joka tarvitsee moniammatillista kuntoutustarpeen arviointia ja ammatillisen kuntoutuksen suunnitelmaa
- Nuorella voi olla terveydellisiä, sosiaalisia ja/tai elämän hallinnan ongelmia sekä vaikeus valita ammattialaa tai työpaikkaa

Koulutus – ja työkokeilu

- Koulutuskokeilussa vammaisella ja erityistä tukea tarvitsevalla nuorella on mahdollisuus tutustua oppilaitokseen ja tulevan ammattialan vaatimuksiin
- Työkokeilussa nuori hakee sopivaa koulutus- tai työpaikkaa kokeillen

Ammatillinen koulutus

- Nuori, joka on hyväksytty ammatilliseen koulutukseen (valmentava, perus-, jatko, uudelleen-, täydennys) ja koulutusala soveltuu terveydentilaan. Nuori voi hakea ammatillisen koulutuksen päätöstä koulutuksen ajaksi, toimeentulona kuntoutusraha

Työhönvalmennus ja MT-työhönvalmennus

- Nuori, joka tietää itselleen soveltuvan alan, mutta tarvitsee yksilöllistä tukea ja ohjausta työn etsintään ja työelämään siirtymiseen
- Nuori, jolla on mt-häiriöitä ja joka tietää itselleen soveltuvan alan, mutta tarvitsee mt-häiriöiden erityistarpeet huomioivaa pitkäkestoista yksilöllistä tukea ja ohjausta työn etsintään ja työelämään siirtymiseen

Ammatilliset kuntoutuskurssit

- Nuorelle, joka on 18-25-v., ja joka tarvitsee tukea elämänhallintaan ja vahvistusta opiskelu – ja työelämävalmiuksiin
- Ryhmämuotoinen 10 kuntoutujan kurssi, kesto n. 8-12 kk

Apuvälineet, elinkeinotuki

- Vajaakuntoinen nuori, joka ei selviydy/suoriudu opiskelusta tai työstä ilman apuvälineitä
- Avustus yrityksen työvälineiden ja koneiden hankkimiseen tai muuten oman yrityksen perustamiseen

Kelan kuntoutuspsykoterapia nuorille

Kehittämishankkeet nuorille

Nuoren kuntoutusraha

Marjaana Pajunen

Kuntoutus psykoterapia

- Nuori 16-25-v., jolla on diagnosoitu mielenterveydenhäiriö
- Yksilö- tai ryhmäterapiaa max.80krt/v., max 3 v, nuorille myös kuvataide- ja musiikkiterapiaa

Kehittämishankkeet

- PURA-hanke: 17-28-v. nuorille, joilla psykososiaalisia ja/tai mt-ongelmia. Yhdistetään työvalmennus ja päihdekuntoutus.
- Oma Väylä –hanke: 18-35-v. Asperger, määrittelemätön tai muu lapsuusiän laaja-alainen kehityshäiriö, Adhd/ADD. Kehitetään neuropsykiatrista yksilö- ja ryhmäkuntoutusmallia, jossa vahvistetaan kjan arjen, opiskelun ja työelämän taitoja

Nuoren kuntoutusraha

- Nuorelle, joka on 16-19-v.
- Varmistaa vajaakuntoisen nuoren ammatillisen kuntoutuksen käynnistyminen
- Nuori tarvitsee oheen tehostettuja tukitoimia
- Taustalla KHOPS

Kelan henkilökohtainen palvelu ja sidosryhmäyhteistyö

Marjaana Pajunen

Terveydenhuolto

TE-toimisto

Sosiaalitoimi

Oppilaitokset

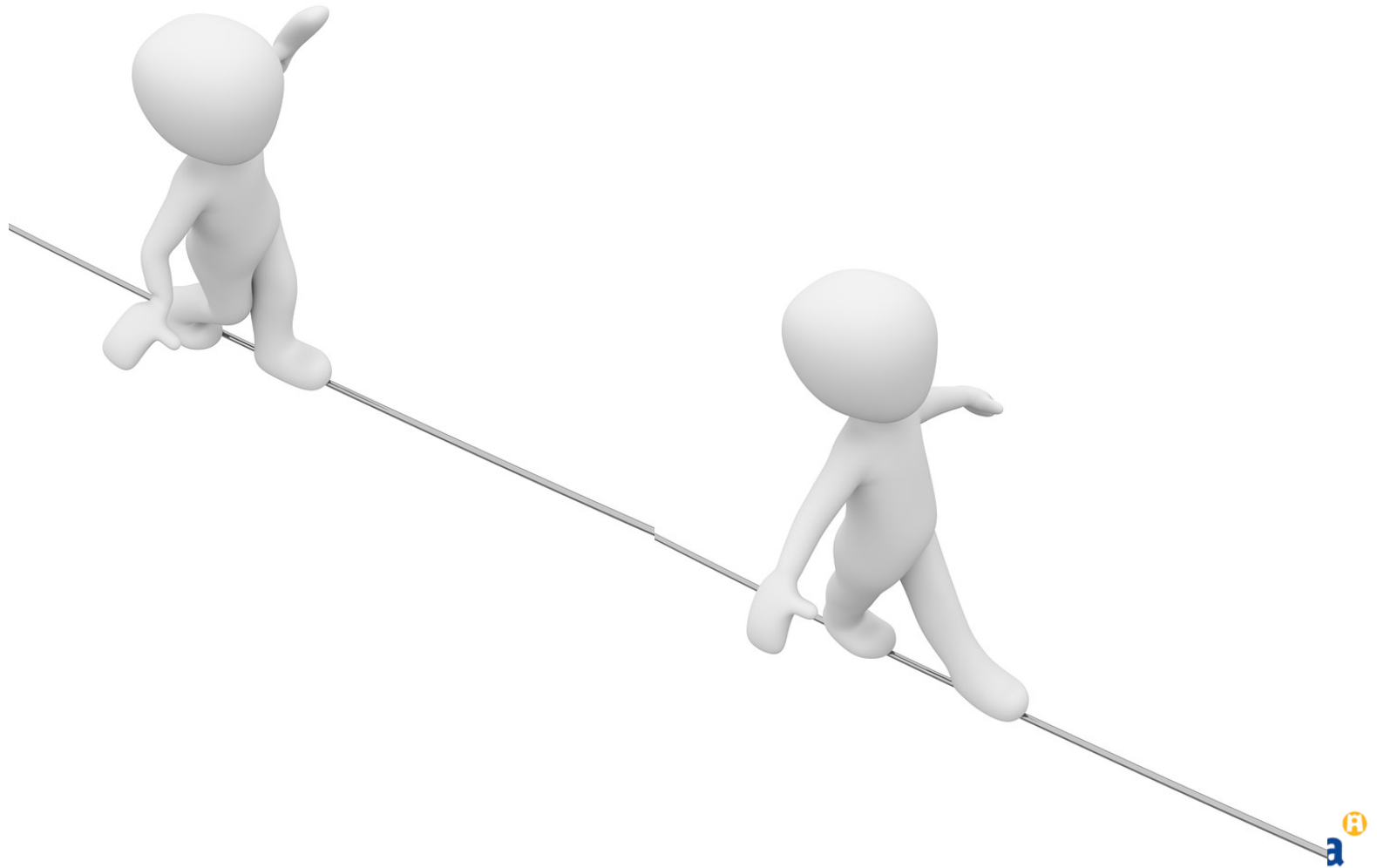
**Kolmas sektori,
palveluntuottajat**

**Vakuutusyhtiö,
työeläkelaitos**

**Työkykyneuvonta
Kela-neuvonta
TYP-yhteispalvelu
Asiakaspalvelu
Kuntoutuskäsittelijät**

<http://www.kela.fi/kela-neuvonta?inheritRedirect=true>

Nuorissa on tulevaisuus. Millaisen haluamme?

Varhaisvaihe

- Mitä tehdään ennen kuntoutustoimenpiteitä?
- Missä menee tuen/ kuntoutuksen raja?
- Miten tuettavat nuoret tunnistettaisiin aikaisemmin?
- Kenen tehtävä? (kaikkien)

Monialainen kuntoutus, Tilannekatsaus, STM 2015

- Kaikkien toimijoiden on kyettävä arvioimaan asiakkaidensa toimintakykyä ja tunnistamaan kuntoutustarpeet.
- Ihmisen toimintakyky ja elämäntilanne kokonaisuudessaan olisi otettava huomioon kaikissa kuntoutusmuodoissa.
- Tarpeet ja keinot niihin vastaamiseen ovat erilaiset eri ikäryhmillä
- Kuntoutuksen osajärjestelmät toimineen raportissa.
- https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125757/URN_ISBN_978-952-00-3509-9.pdf?sequence=1

Kuntoutus -lehti

- Nuorten kuntoutuksen teemanumero 1/ 2015
- http://www.kuntoutussaatio.fi/viestinta_ja_tiedolla_vaikuttaminen/kuntoutus-lehti/arkisto/kuntoutus-lehti_1_2015
- Tulosten mukaan kaupan alalla ja varastotyössä oppimisvaikeudet ovat tavallista yleisempiä...
- Oppimisvaikeudesta ei useinkaan kerrota työpaikalla tai esimiehelle.
- Johannan Korkeamäki, Kimmo Terävä

Nuoret tuella työelämään

- Nuttu - Nuoret tuella työelämään
- NUTTU-hankkeessa edistetään mielenterveyden ongelmista tai oppimisen vaikeuksista kärsivien, työttömien tai työttömyysuhan alaisten nuorten opiskelu- ja työelämänvalmiuksia.
- <http://www.oppimisvaikeus.fi/index.php?k=114329>

Työkalupakki kouluille

Itsemurhien ehkäisy, toimenpiteet ja jälkihoito

- Itsemurhayrityksen laukaisevana tekijänä on useimmiten jokin ajankohtainen tapahtuma kuten seurustelu- tai ystäväsuhteen katkeaminen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet.
- Euregenas-hanke, Itsemurhien tutkimuskeskus, Gent
- 15-16v nuorilla itsetuhoisten ajatusten mediaani 7,4%
Kokkevi ym. 2012
- http://www.euregenas.eu/wp-content/uploads/2015/01/TOOLKIT-School-based-Suicide-Prevention-Intervention-and-Postvention_Finnish.pdf

Nuorten mielenterveystalo.fi

- <https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/Pages/default.aspx>
- https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/itsearviointi_omaapu/oma-apu/Pages/default.aspx

Oppimisen ilo? Osallisuus? Opi ja onnistu esteettä

- Digiloikasta puhutaan paljon, mutta onko toimintakulttuurin muutos se varsinainen edessämme oleva loikka?
- Mitä tarvitaan jotta kaikki oppijat pääsevät osallisiksi oppimisen ilosta ja onnistumisen oivalluksista? Miten syntyy tunne siitä että kuuluu yhteisöön...
- <http://opijaonnistu.fi/2015/04/20/opi-ja-onnistu-esteetta-koulutushanke-alkaa-syksylla-2015/>

Opi ja onnistu esteettä <http://www.ruskis.fi/>

- Pedagogiset kahvilat tuovat hankkeen teemat koulusi tai päiväkotisi arkeen.
- Kustakin hankkeen pääteemasta järjestetään yksi seminaari. Oppimista ja kasvua tukeva osallistava toimintakulttuuri (17.11.2015) Esteetön oppimisympäristö kaikille (5. huhtikuuta 2016) Osallisuus ja toimintakyky (lokakuussa 2016)
- [http://opijaonnistu.fi/?utm_source=Ruskis-
uutiskirje+27012016&utm_campaign=fdd4c6455f-
Ruskis-uutiskirje-tammikuu-
2016&utm_medium=email&utm_term=0_4ddc94d4f-
d-fdd4c6455f-110113989](http://opijaonnistu.fi/?utm_source=Ruskis-
uutiskirje+27012016&utm_campaign=fdd4c6455f-
Ruskis-uutiskirje-tammikuu-
2016&utm_medium=email&utm_term=0_4ddc94d4f-
d-fdd4c6455f-110113989)

Nuorissa on tulevaisuus

- Kun tuemme nuoria oikealla hetkellä ja oikeassa paikassa, kaikki on mahdollista. Ihan kaikki
- Yhteisvastuun keräysjohtaja Tapio Pajunen.
- Jokainen nuori ansaitsee porukan, johon kuulua ja jossa kasvaa vahvaksi persoonaksi yhdessä toisten kanssa.
- Yhteisvastuukeräyksen 2016 esimies, Kuopion piispa Jari Jolkkonen.
- <https://www.yhteisvastuu.fi/ajankohtaista/>

Nuorissa on tulevaisuus

- Nuorissa on tulevaisuus, kuuluu vanha ja samalla iätön sanonta. Mutta millainen on tuo tulevaisuus, jos liian monelle onnistumisten ja osallistumisen sijaan osuu hylkäämisiä ja ulkopuolisuutta?
- Meillä Suomessa on jopa kymmeniätuhansia syrjäytyneitä nuoria. Yhteiskunnasta sivuun jääminen ei tapahdu hetkessä, vaan se on usein vuosia vievä, salakavalakin kehitys. Ovi toisensa perään on sulkeutunut, niin ettei lopulta jaksa edes kokeilla, josko jokin ulospääsy vielä löytyisi.
- Tasavallan presidentti Sauli Niinistö

Nuorissa on tulevaisuus

- ...kerrotaan kuinka heistä jokainen maksaa yhteiskunnalle yli miljoona euroa.
- ... Jokainen heistä on arvokas ja lähes jokaisella olisi annettavaa ja saatavaa opiskelussa, harrastuksissa, työelämässä – yhteisissä asioissa, jotka hyvään elämään kuuluvat.
- Toki ei meillä maanakaan ole varaa menettää yhtään ihmistä, joka pelastettavissa olisi.
- Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe 7.2.2016
- <http://www.presidentti.fi/public/default.aspx?contentid=341312&nodeid=44810&contentlan=1&culture=fi-FI>

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

- On sekä ehkäisevää että tukea tarjoavaa työtä
- Laki tiedon luovuttamisen perusteena yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- Salassa pidettävien tietojen luovutus yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- Marke Hietanen-Peltola, Lasten Kaste -seminaari 3.–4.11.2015,
- <https://www.thl.fi/documents/605877/2242509/Hietanen-Peltola.pdf/c51fbcaa-4419-4df2-a400-2922122128ec>

Jeglinsky I. Family-centredness in services and rehabilitation planning for children and youth with cerebralpalsy in Finland. Tukholman Yliopisto. 2012.

- Kun lapsi/henkilö sairastuu tai vammautuu, se koskettaa aina koko perhettä.
 - Vanhempien hyvinvointi on lasten hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä.
 - Voimaa ja tukea saavat vanhemmat tukevat lapsensa kehitystä ja oppimista.
 - Lapsen arkiympäristö on tärkeä.
 - Perheet, jotka kokevat, että heitä kuunnellaan, ovat tyytyväisempiä.
 - Vanhemmat, jotka ovat vähemmän stressaantuneita, voivat paremmin.
 - Tarpeeseen perustuvat yhdessä tehdyt tavoitteet johtavat parempaan tulokseen.

ADD, ADHD

- Adhd-oireisten tuen tarve on yksilöllistä. [Käypä hoidon](#) mukaisesti tukitoimet pitää aloittaa heti, kun lapsella tai nuorella havaitaan toiminta- tai oppimiskyvyn ongelmia. Lasten ja nuorten vanhempien on myös tärkeä saada tukea kasvatustyölle. Tukitoimien aloittaminen ei vaadi diagnoosia. Myös adhd-oireiset aikuiset tarvitsevat ja hyötyvät tukitoimista.
- Tuen muodot voivat vaihdella elämäntilanteen eri vaiheissa ja pitää sisällään esimerkiksi:..
- <http://www.adhd-liitto.fi/tukea>
- <http://www.adhd-liitto.fi/oppaat-ja-julkaisut/oppaat-ja-ladattavat-materiaalit>

ADD, ADHD

- Kuinka AD/HD -lapsen ja -nuoren erityistuen tarpeet huomioidaan peruskoulussa, miten kodin ja koulun välinen vuorovaikutus toteutuu erityislapsen koulupolkua vahvistavana tukiverkoston ja mitkä tekijät peruskoulupolulla mahdollistavat AD/HD -oppilaan tasapainoiselle kehitykselle turvallisen kasvupohjan.
- <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/26624>
- ADHD-lapsilla usein myös kielellisiä vaikeuksia, noin kolme kertaa enemmän kuin verrokeilla
- http://yle.fi/uutiset/adhd-lapsilla_usein_myos_kielellisia_vaikeuksia/7222936

Autismin kirjon häiriö

- Huomattavaa on, että jopa 85%:lla (AKH) aikuisista ei ole kokopäivätyötä.
- Ystäviä on vähän tai ei ollenkaan, mutta vain pieni vähemmistö on tyytyväisiä yksinkin.
- 100% on ahdistusta, 44% vakava mtt häiriö
- Vaikeudet liittyvät ihmisten ja rakennusten, luentopaikkojen vaihtuvuuteen ja siihen, että kaikki pitäisi osata suunnitella omatoimisesti. Ei ole enää selkeitä aikatauluja ja omaa kiinteää ryhmää. Yliopistossa jää helposti yksin ja sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle.
- *Anthony Bailey*. Autismi- ja Aspergerliitto koulutuspäivä 12.1.2016

Autismin kirjon häiriö

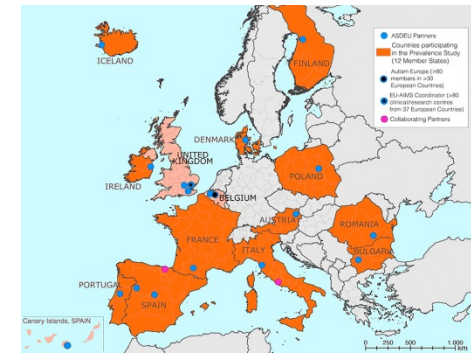
- Ongelmaksi nousi esiin se, ettei diagnoosia seuraakaan avuntarpeen kartoittaminen ja tuen suunnittelu: toisinaan Asperger (AS) -henkilöt jäävät vain oman onnensa nojaan tuore dg-paperi kädessään. Tuen pitäisi kuitenkin olla yksilöllisesti suunniteltua.
- ayl *Pekka Tani*, erikoispsykologi *Anneli Kylliäinen*, vammaisneuvoston puheenjohtaja, Suomen Asperger-yhdistyksen varapuheenjohtaja *Jan-Mikael Fredriksson*
- <http://www.puoltaja.fi/blogi/luento-ja-keskustelua-autismikirjon-aikuisista>

Autismin kirjon häiriö

- Työympäristöä pitää usein räätälöidä niin, että Asperger-henkilö voi siellä työskennellä – tarvitaan esimerkiksi oma rauhallinen tila.
- Työolojen suunnittelu kannattaa pidemmällä aikavälillä. Ne henkilöt, jotka pystyvät kanavoimaan kiinnostuksen kohteensa ja asiantuntemuksensa työksi, ovatkin sitten melkoinen voimavara.
- Kompastuskohtia voivat sen sijaan olla työhaastattelut, sosiaaliset vaatimukset sekä ympäristön suvaitsemattomuus.

Autism Spectrum Disorders in the European Union (ASDEU)

- **The programme will:**
 - Study the prevalence of autism in 12 countries
 - Analyse the economic and social costs of autism
 - Develop proposals for early detection programmes
 - Validate biomarkers for the disorder
 - Train professionals
 - Improve understanding of diagnosis, comorbidity and effective care and support for adults and senior citizens with autism
- <http://asdeu.eu/>

Painopisteen muutos diagnoosista toimintakykyyn ICF-järjestelmän avulla

- 5 useimmin tunnistettua ICF luokkaa AKH:ssa
 - henkilöiden välinen perustava vuorovaikutus d710
 - tunne-elämän toiminnot b152
 - henkilöiden välinen monimutkainen vuorovaikutus d720
 - tarkkaavuustoiminnot b140
 - kieleen liittyvät toiminnot b167
- b= ruumiin/kehon toiminnot, d= suoritukset ja osallistuminen
- Sven Bölte, Karolinska Institutet
- Autismi –lehti 1.2016
- Core set valmistumassa syksyllä 2016 julkaistaneen keväällä 2017

PANS/PANDAS

- Miten kuntoutetaan?

Työttömien kuntoutuksen tarvetta ei tunnisteta riittävästi tavanomaisissa palveluissa

- "Kun katsoo kauempaa, näkee enemmän – Monialainen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi pitkäaikaistyöttömillä" Raija Kerätär 22.1.2016.
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526210865.pdf>
- jopa kolmasosa pitkäaikaistyöttömistä on työkyvyttömiä.
- myös sellaisia, joiden työkykyä olisi mahdollista parantaa hoidolla ja kuntoutuksella.
- esitetään uusi toimintatapa pitkäaikaistyöttömien monialaiseen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointiin.

Työttömien kuntoutuksen tarvetta ei tunnisteta riittävästi tavanomaisissa palveluissa

- Väitöksen mukaan nykyisten terveystalveluiden kapea-alainen sairauksista lähtevä näkökulma vaikuttaa olevan osasyynä pitkäaikaistyöttömien syrjäytymiseen myös hoito- ja kuntoutustalveluista.
- Monimuotoisia toimintakykyongelmia ja niiden taustalla olevia sairauksia ja kuntoutuksen tarvetta ei riittävästi tunnisteta eivätkä vaikeasti työllistyvät näin ollen tule ohjatuiksi hoidon tai kuntoutuksen piiriin.
- Työkyvyn tukitoimista ilmeni eniten tarvetta psykiatriseen hoitoon ja ammatilliseen kuntoutukseen. Päihdehoidon tai -kuntoutuksen tarvetta todettiin selvästi vähemmän.
- <http://www.oulu.fi/yliopisto/node/3805>

Pelikuntoutuskurssit Sovatek-säätiö 2016

- Pelikuntoutuskurssi on puoli vuotta kestävä kuntoutusohjelma, joka koostuu ammattilaisilta saatavasta ohjauksesta, vertaistuesta, läheisten tukemisesta ja heiltä saatavasta tuesta sekä kuntoutujan itsenäisestä työskentelystä.
- Kurssi rakentuu neljästä intensiivijaksosta sekä jaksojen välisestä säännöllisestä työskentelystä. Kokonaiskesto 6 kk.
- http://www.peluuri.fi/ajankohtaista/pelikuntoutuskurssit-2016?utm_source=apsis-anp-3&utm_medium=email&utm_content=unspecified&utm_campaign=unspecified

Games for Health Finland

- <https://www.youtube.com/watch?v=svXtyhGqO70>

Nuorissa on tulevaisuus. Millaisen haluamme?

